

॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ योगोऽबलः योगीनिर्बलः ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ व्यूहते विक्षिपति तुच्छी करोतीत्यर्थः ॥ २३ ॥ अवशः स्वतंत्राः ॥ २४ ॥ स्वातंत्र्यमेवाह नयमइति ॥ २५ ॥ प्रत्यक्षहेतवो योगा इति स्वोक्तिव्याचष्टे आत्मनामिति आत्मनदिहानां स एकधा भवति त्रिधा भवतीत्यादिकाय व्यूहस्य वेदे पिश्रवणात् सौभर्यादिवद्युगपदने केदेहधारणं योगिनां दृष्टमित्यर्थः

अबलाश्च नृगाराजन्वागुरासु तथापरे ॥ विनश्यंति न संदेहस्तद्व्योगबलादृते ॥ १५ ॥ बलहीनाश्च कौतियया जालंगताझषाः ॥ वधंगच्छंति राजेंद्रयोगास्तद्वत्सु दुर्बलाः ॥ १६ ॥ यथा च शकुनाः सूक्ष्मं प्राप्य जालमरिंदम ॥ तत्र सक्ता विपद्यंते मुच्यंते च बलान्विताः ॥ १७ ॥ कर्मजैर्बधनैर्बद्धास्तद्व्योगाः परंतप ॥ अबला वै विनश्यंति मुच्यंते च बलान्विताः ॥ १८ ॥ अल्पकश्च यथाराजन्बन्दिः शाम्यति दुर्बलः ॥ आक्रांतं धनैः स्थूलैस्तद्व्योगो बलः प्रभो ॥ १९ ॥ स एव च यदाराजन्बन्दिर्जातबलः पुनः ॥ समीरणगतः क्षिप्रं देहं रुक्तां महीमपि ॥ २० ॥ तद्वज्जातबलो योगी दीप्ततेजामहाबलः ॥ अंतकाल इवादित्यः रुक्तांसं शोषयेज्जगत् ॥ २१ ॥ दुर्बलश्च यथाराजन्बन्तो सान्द्रियते नरः ॥ बलहीनस्तथा योगो विषयैर्हि हियते वशः ॥ २२ ॥ तदेव च महास्रोतो विष्टं भयति वारणः ॥ तद्व्योगबलं लब्ध्वा व्यूहते विषयान्बहून् ॥ २३ ॥ विंशतिचावशाः पार्थयोगाद्योगबलान्विताः ॥ प्रजापती नृषीन्देवान्महाभूतानि चेश्वराः ॥ २४ ॥ नयमो नांतकः क्रुद्धो न मृत्युर्भीमविक्रमः ॥ ईशते नृपते सर्वयोगस्यामिततेजसः ॥ २५ ॥ आत्मनां च सहस्राणि बहूनि भरतर्षभ ॥ योगः कुर्याद्विलंप्राप्य तैश्च सर्वैर्महींचरेत् ॥ २६ ॥ प्राप्नुयाद्विषयान्कश्चित्पुनश्चोग्रंतपश्चरेत् ॥ संक्षिपेच्च पुनस्तातसूर्यस्तेजो गुणानिव ॥ २७ ॥ बलस्थस्य हि योगस्य बंधने शस्य पार्थिव ॥ विमोक्षे प्रभव विष्णुत्वमुपपन्नमसंशयं ॥ २८ ॥ बलानियोगप्राप्तानिमयैतानि विंशति ॥ निदर्शनार्थं सूक्ष्माणि वक्ष्यामि च पुनस्तव ॥ २९ ॥ आत्मनश्च समाधाने धारणां प्रतिवा विभो ॥ निदर्शनानि सूक्ष्माणि शृणु मे भरतर्षभ ॥ ३० ॥ अप्रमत्तो यथा धन्वी लक्ष्यं हंतिसमाहितः ॥ युक्तः सम्यक् तथा पात्रे मन आधाय निश्चलं ॥ पुरुषो युक्त आरोहेत्सोपानं युक्तमानसः ॥ ३१ ॥

॥ २६ ॥ कश्चित्कश्चिदुग्रमितिमूलपाठः ॥ २७ ॥ उपपादितमर्थं निगमयति बलस्थस्येति बंधने शस्य बंधनं छेत्तुं समर्थस्य ॥ २८ ॥ मया उक्तानीति शेषः ॥ २९ ॥ समाधिसिद्ध्यर्थं धारणां नाभ्याचन्यतमे देशे चित्तस्य स्थिरीकरणं तां प्रति तद्विषये निदर्शनानि दृष्टान्तात् ॥ ३० ॥ ३१ ॥ पात्रे शिरसि धृते ॥ ३२ ॥